

Sygn. akt **IC 1523/20**

# WYROK

**WIMIENIU**

**RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 25 stycznia 2021 r.

Sąd Rejonowy w Koninie, Wydział I Cywilny

w składzie następującym

Przewodniczący: Sędzia Magdalena Kuś

Protokolant: sekretarz sądowy Martyna Kościelska

po rozpoznaniu w dniu 25 stycznia 2021 r. w Koninie

na rozprawie

sprawy z powództwa: **H. K.**

przeciwko: **(...) S.A. w W.**

**o zapłatę**

I. Zasądza od pozwanego **(...) S.A. w W.** na rzecz powoda **H. K.** kwotę **10.000 zł (dziesięć tysięcy złotych)** z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od dnia **31.10.2019 r.** do dnia zapłaty.

II. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę **2.317 zł (dwa tysiące trzysta siedemnaście złotych)** wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sędzia Magdalena Kuś

**Sygn. akt IC 1523/20**

# UZASADNIENIE

Powód H. K. wystąpił z powództwem przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W. o zapłatę kwoty 10.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 31.10.2019 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, że dokonał zapłaty nawiazki orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w K. (...) z dnia 12.06.2019 r. wydanego w sprawie o sygn. II K 1128/18 na rzecz pokrzywdzonego W. P.. Pismem z dnia 25.09.2019 r. pełnomocnik powoda dokonał zgłoszenia roszczeń u pozwanego, wnosząc o zwrot na podstawie zawartej umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych świadczenia pieniężnego w kwocie 10.000 zł za szkodę wyrządzoną w związku z ruchem pojazdu marki M. (...) nr rej. (...) wskutek zdarzenia komunikacyjnego z dnia 30.12.2017 r. spełnionego w wykonaniu nawiazki z art. 46 § 2 k.k. Strona pozwana odmówiła zapłaty świadczenia powołując się na nieaktualne w obecnym stanie prawnym orzeczenie Sądu Najwyższego. Powód podniósł, iż przyjąć należy, że nawiazka pełni zarówno funkcję penalną, jak i kompensacyjną, jest ona bowiem instytucją prawa cywilnego, umiejscowioną w Kodeksie Karnym celem ułatwienia poszkodowanemu uzyskania stosownego odszkodowania.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w K. z dnia 16.11.2020 r. w sprawie o sygn. akt I Nc 2277/20 nakazano pozwanemu (...) S.A. z siedzibą w W., aby zapłacił powodowi H. K. kwotę 10.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie oraz kosztami procesu.

Pozwany wniósł sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, wnosząc o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazał, iż kwestionuje żądanie pozwu co do zasady. Zdaniem pozwanego w realiach niniejszej sprawy aktualność zachowuje uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2006 r. w sprawie o sygn. akt III CZP 129/06, w której to uchwale Sąd uznał, że zasądzona od sprawcy przestępstwa na rzecz pokrzywdzonego nawiązka nie może być podstawą do domagania się od ubezpieczyciela zwrotu kwoty z jej tytułu wypłaconej. Orzeczenie to bezpośrednio dotyczy nawiązki w przeciwieństwie do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r. w sprawie o sygn. akt III CZP 31/11, na którą powołuje się powód. Zdaniem pozwanego nawiązka nie jest środkiem naprawienia szkody lub zadośćuczynienia, ale stanowi samodzielny środek represji wymierzony w osobę sprawcy.

### **Sąd ustalił następujący stan faktyczny:**

W dniu 30 grudnia 2017 r. około godziny 19.45 w K. na ul. K.H. K. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że podczas wykonywanego manewru zmiany pasa ruchu z lewego na prawy, kierując samochodem marki M. (...) o nr rej. (...) nie zachował szczególnej ostrożności i nie ustąpił pierwszeństwa jadącemu po tym pasie pojazdowi S. (...) o nr rej. (...) kierowanemu przez W. P. , doprowadzając do zderzenia z nim, w następstwie czego W. P. doznał obrażeń ciała w postaci urazu prawej gałki ocznej pod postacią podwichnięcia soczewki tego oka, pęknięcia naczyńki z krwotokiem podsiatkówkowym w plamce prawego oka skutkujący całkowitą ślepotą oka prawego oraz jaskrą wtórną, które to obrażenia stanowią ciężki uszczerbek na zdrowiu w rozumieniu art. 156 k.k., tj. przestępstwa z art. 177 § 2 k.k.

/dowód: akta Sądu Rejonowego w K., sygn. akt II K 1128/18/

W dniu zdarzenia H. K. posiadał ważne ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym (...).

/dowód: bezsporne, akta szkody/

Wyrokiem z dnia 12 czerwca 2019 r. Sąd Rejonowy w K. (...) w sprawie o sygn. akt II K 1128/18 uznał H. K. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 177 § 2 k.k. i na podstawie art. 46 § 2 k.k. orzekł wobec niego nawiązkę na rzecz W. P. w kwocie 10.000 zł.

/dowód: akta Sądu Rejonowego w K., sygn. akt II K 1128/18/

W dniu 10 sierpnia 2019 r. powód dokonał zapłaty nawiązki oraz zwrotu kosztów postępowania na rzecz pokrzywdzonego W. P. w łącznej kwocie 12.400 zł.

/dowód: oświadczenie W. P., k. 13/

Pismem z dnia 25 września 2019 r. pełnomocnik powoda dokonał zgłoszenia roszczenia, wnosząc o zwrot na rzecz H. K. zapłaconej na rzecz W. P. świadczenia pieniężnego w kwocie 10.000 zł za szkodę wyrządzoną w związku z ruchem pojazdu marki M. (...) nr rej. (...) wskutek zdarzenia komunikacyjnego z dnia 30 grudnia 2017 r. spełnionego w wykonaniu nawiązki orzeczonej ww. wyrokiem Sądu Rejonowego w K.. Pismo zostało doręczone pozwanemu w dniu 30 września 2019 r.

/dowód: pismo pełnomocnika powoda z dnia 25.09.2019 r. z dowodem doręczenia, k. 14-16/

Pismem z dnia 3 października 2019 r. pozwany odmówił wypłaty świadczenia.

/dowód: pismo pozwanego z dnia 03.10.2019 r., k. 17/

Poszkodowany W. P. w sierpniu 2018 r. wystąpił z powództwem przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W. o zapłatę kwoty 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 3.170,07 zł tytułem odszkodowania. Pozwany w odpowiedzi na pozew wskazał, że jeżeli powód otrzymał nawiązkę zasądzoną na jego rzecz od sprawcy zdarzenia z dnia 30 grudnia 2017 r., to okoliczność ta powinna być uwzględniona przy ocenie wysokości roszczeń powoda tytułem zadośćuczynienia z art. 445 k.c. (k. 129 akt). W dniu 6 lutego 2020 r. strony zawarły w niniejszej sprawie ugodę, przy czym pozwany zobowiązał się do zapłaty kwoty 36.829,93 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 3170,07 zł z tytułu odszkodowania.

/dowód: akta Sądu Rejonowego w K., sygn. akt I C 1694/19/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach rozpoznawanej sprawy oraz w załączonych aktach spraw Sądu Rejonowego w K. o sygn. II K 1128/18 oraz I C 1694/19.

Sąd pominął dowód z przesłuchania pozwanego wobec jego nieusprawiedliwionego niestawiennictwa na rozprawie.

Należy podkreślić, iż ramy swobodnej oceny dowodów są wyznaczone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wążąc ich moc oraz wiarygodność odnosi do pozostałego materiału dowodowego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2002 r., I PKN 106/01). Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego, to ocena ta musi być uznana za prawidłową, chociażby w równym stopniu z tego samego materiału dowodowego można byłoby wysnuć wnioski odmienne.

### **Sąd zważył, co następuje:**

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w całości.

Stan faktyczny pozostawał między stronami bezsporny, a spór dotyczył wyłącznie zagadnienia prawnego, a mianowicie ustalenia tego, czy ubezpieczyciel jest zobowiązany z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych - na mocy art. 34 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 2060) - do zwrotu powodowi świadczenia zapłaconego na rzecz pokrzywdzonego. Konieczność uiszczenia kwoty 10.000 zł wynikała z orzeczonego w wyroku skazującym, obowiązku zapłacenia nawiazki na mocy art. 46 § 2 k.k., w związku ze spowodowaniem wypadku drogowego.

Nawiazka określona w art. 46 § 2 k.k. jest tak de facto zryczałtowanym odszkodowaniem. Sąd orzeka ją zamiast obowiązku naprawienia szkody - zawsze na rzecz pokrzywdzonego. Użyte w powyższym artykule sformułowanie "zamiast" oznacza możliwość zastąpienia obowiązku naprawienia szkody nawiązką i potwierdza tożsamość celów powyższych instytucji służących kompensacie szkód i krzywd wynikających z przestępstwa (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 27 marca 2012 r., II AKa 37/12, LEX nr 1143436). Nawiazka jest więc substytutem naprawienia szkody. Wspólne są dla obu tych instytucji wszystkie przesłanki dopuszczalności i merytoryczne podstawy orzekania (zob. wyrok SA w Gdańsku z 12 kwietnia 2001 r., II AKa 47/01, LexPolonica nr 353690 (Prok. i Pr. 2001, Nr 11, poz. 12, dodatek). Wskazać jednak należy, że sąd najczęściej zdecyduje o orzeczeniu nawiazki zamiast obowiązku naprawienia szkody, tzn. wtedy, gdy napotka trudności w ścisłym ustaleniu szkody, a pokrzywdzony złożył wniosek o jej naprawienie (M. Szewczyk, Komentarz do art. 46 Kodeksu karnego (w:) Kodeks Karny. Część ogólna. Komentarz, red. A. Zoll, Lex/el., wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 22 kwietnia 2016 r., sygn. akt II Ca 633/16, LEX nr 2069867).

Zagadnienie prawne objęte niniejszym postępowaniem stanowiło przedmiot rozważań Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2011 r., sygn. akt III CZP 31/11 (Legalis), wyjaśnił, iż sprawca wypadku komunikacyjnego, wobec którego zastosowano środek karny polegający na obowiązku naprawienia szkody z art. 46 § 1 k.k. może

domagać się od ubezpieczyciela zwrotu takiego świadczenia zapłaconego na rzecz pokrzywdzonego. Sąd Rejonowy w całości akceptuje przedstawioną w powołanej uchwale ocenę prawną. W szczególności podkreślić należy, że dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie ma znaczenia, wbrew twierdzeniom skarżącego, że powyższa uchwała dotyczyła obowiązku naprawienia szkody, a nie nawiązki, podczas gdy powołana dla poparcia stanowiska pozwanego uchwała z dnia 21 grudnia 2006 r., III CZP 129/06 (Legalis) odnosiła się bezpośrednio do nawiązki zasadzonej na podstawie art. 46 § 2 k.k. Brak przewagi funkcji penalnej środka karnego w postaci nawiązki nad funkcją kompensacyjną nie pozwala podzielić stanowiska wynikającego z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2006 r., III CZP 129/06. W ocenie Sądu uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r., sygn. akt III CZP 31/11, odnosi się do wszystkich środków karnych, o których mowa w art. 46 k.k. i nie ma podstaw prawnych dla różnicowania ich roli. Mimo formalnej bowiem odrębności instytucji określonych w art. 46 § 1 i § 2 k.k. stanowią one o alternatywnych przecież i ściśle ze sobą związanych sposobach orzekania, zmierzających do naprawienia wyrządzonej pokrzywdzonemu przestępstwem szkody (zob. wyrok Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 22.09.2017 r., sygn. akt VIII Ca 428/17, wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 22 kwietnia 2016 r., sygn. akt II Ca 633/16, LEX nr 2069867).

Podkreślenia wymaga fakt, że obydwie uchwały zapadły przed nowelizacją art. 46 § 2 k.k., która weszła w życie 1 lipca 2015 r. Należy wskazać, iż po nowelizacji nawiązka została usunięta z katalogu środków karnych i zamieszczona w nowym rozdziale kodeksu karnego: "Przepadek i środki kompensacyjne".

Dodać należy, iż sama już analiza omawianego art. 46 § 2 k.k. w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 r. (a tym bardziej w obecnym brzmieniu), przemawia za uznaniem, iż nawiązka jest tożsama z obowiązkiem naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Należy także zwrócić uwagę na ratio legis zmiany art. 46 k.k., która miała miejsce na podstawie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 396), która weszła w życie 1 lipca 2015 r. W uzasadnieniu projektu ustawy nowelizującej wskazano, że "proponowana zmiana art. 46 k.k. zmierza do ułatwienia uzyskania przez pokrzywdzonego pełnego zaspokojenia roszczeń cywilnoprawnych wynikających z popełnionego przestępstwa. Wprowadzenie tej zmiany umożliwiłoby rezygnację z procesu adhezyjnego. Ponieważ środek z art. 46 § 1 k.k. nie ma charakteru karnego, przewiduje się możliwość orzeczenia odszkodowania w pełnej wysokości, a nie jak dotychczas tylko częściowo pokrywającego szkodę. Ze względów praktycznych umożliwia się orzeczenie nawiązki zamiast odszkodowania lub zadośćuczynienia, w tym także dla osoby najbliższej w razie śmierci pokrzywdzonego spowodowanej przestępstwem popełnionym przez skazanego" (<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/194900/194903/194904/dokument96306.pdf>).

Obowiązek naprawienia szkody, jako środek kompensacyjny wywołuje podwójny skutek, po pierwsze oddziałuje w sferze uprawnień cywilnoprawnych podmiotu uprawnionego i sprawcy szkody, zaś po drugie w sferze karnoprawnej, jako że nakłada obowiązek, będący środkiem reakcji na przestępstwo. Jednakże ze względu na brak możliwości wykonania powyższego obowiązku, sąd może orzec na rzecz pokrzywdzonego nawiązkę. Przyjąć należy, iż pełni ona funkcję zarówno penalną, jak i kompensacyjną, bowiem jest ona instytucją prawa cywilnego umiejscowioną w Kodeksie karnym celem ułatwienia poszkodowanemu uzyskania stosownego odszkodowania (por. wyrok Sądu Rejonowego w Kaliszu z dnia 15.11.2017 r., sygn. akt I C 2982/17). Za powyższym przemawia również fakt, iż egzekucja niniejszego środka karnego nie następuje z urzędu, lecz w trybie cywilnoprawnym - przy czym sąd na wniosek na żądanie pokrzywdzonego lub innej uprawnionej osoby nadaje orzeczeniu klauzulę wykonalności.

W obecnym zatem stanie prawnym ustawodawca doprecyzował, że nawiązkę można orzec zamiast obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, gdy jego orzeczenie jest znacznie utrudnione. Stanowi ona zatem substytut obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, zachowując tożsamość kompensacyjnego celu jej zastosowania (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 27 marca 2012 r., sygn. akt II AKa 37/12, Lex nr 1143436). Także Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 21 maja 2015 r. (sygn. akt V ACa 59/15, Lex nr 1793828) wskazał na kompensacyjny, obok penalnego, charakter obowiązku naprawienia szkody, a rozważania zawarte w uzasadnieniu znajdują zastosowanie także w stosunku do nawiązki. Za powyższym stanowiskiem przemawia także fakt, że nawiązka została wykreślona z katalogu środków karnych wymienionych w art. 39 k.k. Wobec tego aktualnie na pierwszy plan wysuwa się teraz nie jej represyjna, lecz kompensacyjna funkcja. Jednocześnie, w związku z bezpośrednim odesłaniem do stosowania przepisów prawa cywilnego przy orzekaniu tego środka, bezprzedmiotowe

są kwestie odnoszące się do zasad wymiaru obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, wynikające z - jak dotychczas - jego mieszanego, tj. karnoprawnego (represyjnego) i kompensacyjnego charakteru.

Należy zauważyć, że również w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2015 r. sygn. akt V CSK 379/14 (Legalis), stwierdzono, że ustawodawstwo karne przeszło ewolucję zmierzającą do ułatwienia pokrzywdzonym uzyskania rekompensaty szkody poniesionej w wyniku przestępstwa przez stworzenie instrumentów prawnych umożliwiających przyznanie pokrzywdzonym odszkodowania już na etapie postępowania karnego, bez konieczności kierowania przez nich odrębnych powództw do sądu cywilnego. Intencją ustawodawcy było usprawnienie i przyspieszenie możliwości uzyskania przez pokrzywdzonego stosownego odszkodowania bez konieczności korzystania przez niego z kosztownej, nieraz uciążliwej i długotrwałej drogi procesu cywilnego przy uniknięciu jednak zbędnego dublowania orzeczeń o charakterze odszkodowawczym. Przepisy kodeksu karnego i kodeksu postępowania karnego odnoszące się do roszczeń cywilnoprawnych pokrzywdzonego należy wyklądać mając na uwadze ich cel, preferujący interes pokrzywdzonego przestępstwem i kompensacyjny aspekt postępowania karnego. W świetle przepisów kodeksu karnego i kodeksu postępowania karnego (art. 415 k.p.k.), w wyroku skazującym sprawcę przestępstwa sąd karny może orzec o roszczeniach cywilnoprawnych związanych ze szkodą z urzędu lub z inicjatywy pokrzywdzonego. Może rozstrzygnąć o powództwie cywilnym wniesionym przez pokrzywdzonego jako powoda cywilnego (powództwie adhezyjnym), orzec o odszkodowaniu z urzędu, o nawiązce, obowiązku naprawienia szkody jako środka karnym lub jako środka probacyjnym; może także orzec o zadośćuczynieniu za doznaną krzywdę. Wyroki sądu karnego w zakresie orzekającym co do roszczeń majątkowych wynikających z przestępstwa są tytułami egzekucyjnymi. W orzeczeniu tym akcentuje się, że także orzeczenie przez sąd karny o nawiązce na rzecz pokrzywdzonego przestępstwem uznaje się za orzeczenie o roszczeniach cywilnoprawnych związanych ze szkodą, a tym samym brak jest dostatecznych przesłanek, aby powód nie mógł dochodzić w niniejszym postępowaniu refundacji wypłaconej na rzecz pokrzywdzonego przestępstwem nawiązki, która ma charakter roszczenia majątkowego wynikającego z przestępstwa (por. wyrok Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej, sygn. akt II Ca 655/15, LEX nr 1952299, wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 21 czerwca 2017 r., II Ca 38/17, wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi, sygn. I Ca 1853/13, wyrok Sądu Rejonowego w Krośnie z dnia 17 kwietnia 2018 r., sygn. akt I C 617/18, wyrok Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 23.12.2015 r., sygn. akt I C 1454/15).

Sąd podziela stanowisko ugruntowane w orzecznictwie, zgodnie z którym jeżeli nawiązka orzekana jest obok kary, to jedynie reakcją karną na popełnione przestępstwo wzmacnia. Na pierwszy plan wysunie się jednak jego kompensacyjna funkcja, natomiast funkcja represyjna i prewencyjna będą niejako jej następstwem.

Również w doktrynie można znaleźć tezy popierające stanowisko powoda, że ubezpieczyciel w ramach umowy odpowiedzialności cywilnej jest zobowiązany do zwrotu sprawcy wypadku zapłaconej pokrzywdzonemu nawiązki. "(...) Trzeba mieć na uwadze, że odpowiedzialność karna nie powoduje wyłączenia uprawnień wynikających z posiadania ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej" ( H. D., Orzekanie nawiązki w trybie art. 46 kk. a regres zobowiązanego w stosunku do zakładu ubezpieczeniowego. Kilka uwag na tle orzeczenia Sądu Najwyższego, PnD 2009, Nr 6, s. 60). „Jeśli ubezpieczony uścił odszkodowanie nałożone środkiem karnym, przysługuje mu roszczenie wobec ubezpieczyciela o zwrot zapłaconej kwoty, na tych samych zasadach, na których może żądać zwrotu odszkodowania zapłaconego przez siebie bez wyroku karnego” ( J. Pokrzywniak, [w:] M. Orlicki, J. Pokrzywniak, A. Raczyński, Obowiązkowe..., s. 55; R. Giętkowski, Naprawienie..., s. 28–29). Ustawodawca wprowadzając do kodeksu karnego instytucję naprawienia szkody, stosując się do aktów prawa międzynarodowego, zwrócił się w stronę kompensacji (por. A. Zoll, Kodeks karny, część ogólna, komentarz Lex, t. 1, W-wa 2012, s. 712). Dla celów analizy niektórych instytucji prawa karnego, takich jak obowiązek naprawienia szkody, czy nawiązka, niezbędne jest sięgnięcie do cywilistycznej siatki pojęć, a zwłaszcza szkody. Ubezpieczyciel nie jest zobowiązany do wykonania obowiązku naprawienia szkody za ubezpieczonego, ale powinien naprawić ją na podstawie umowy ubezpieczenia OC sprawcy (por. A. Muszyńska, Naprawienie szkody wyrządzonej przestępstwem, W-wa 2010, s. 72 i s. 340, B. Janiszewska, Prawnokarny obowiązek naprawienia szkody a obowiązkowe ubezpieczenie komunikacyjne, Przegląd sądowy 2009, nr 10, s.66).

Dodać należy, że sens i cel obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej sprawcy polega właśnie na tym, aby w ostatecznym rozrachunku koszt naprawienia szkody - w granicach określonych w ustawie i umowie - pokrył ubezpieczyciel w zamian za uiszczaną składkę zapłaconą przez ubezpieczonego sprawcę w związku z zawartą umową OC. Należy zatem uznać, że naprawienie szkody w wykonaniu obowiązku orzeczonego jako środek karny czy - jak to jest obecnie - środek kompensacyjny - w postępowaniu karnym, nie pozbawia sprawcy szkody możliwości wystąpienia do ubezpieczyciela z roszczeniem regresowym (por. wyrok Sądu Rejonowego w Głubczycach z dnia 21.02.2018 r., sygn. akt I C 711/17).

Powyższej ocenie nie sprzeciwia się w istocie powołane przez skarżącego postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2015 r., (sygn. akt V CSK 482/14, Legalis nr 1337784), z tego już tylko względu, iż zostało ono wydane na kanwie poprzednio obowiązującego stanu prawnego, kiedy to nawiązka należała do katalogu środków karnych. Nieaktualne jest zatem zawarte w jego uzasadnieniu twierdzenie, że "jeżeli sąd karny nie orzeka o odszkodowaniu, które ma charakter cywilnoprawny może w to miejsce orzec nawiązkę, która będzie miała charakter nie odszkodowania, lecz będzie to środek karny, gdyż sąd karny nie jest związany przepisami prawa cywilnego przy jej wymierzaniu". Orzeczenie to dotyczy nadto całkowicie innego stanu faktycznego tj. dziedziczenia długu polegającego na obowiązku naprawienia szkody.

Na gruncie niniejszej sprawy odpowiedzialność powoda za skutki wypadku z dnia 30 grudnia 2017 r. i fakt, że powód w chwili zdarzenia był objęty ubezpieczeniem OC u strony powodowej były bezsporne. Zgodnie z treścią art. 805 § 1 k.c., przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę. Z kolei w myśl art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym, Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, umowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej obejmuje odpowiedzialność cywilną podmiotu objętego obowiązkiem ubezpieczenia za szkody wyrządzone czynem niedozwolonym oraz wynikłe z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, o ile nie sprzeciwia się to ustawie lub właściwości (naturze) danego rodzaju stosunków. Wskazać więc należy, że podstawę odpowiedzialności strony pozwanej za szkodę odniesioną w wyniku wypadku komunikacyjnego statuują przepisy art. 821 i następane k.c. (ubezpieczenia majątkowe) oraz przepisy ustawy z 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 392). W myśl art. 822 § 1 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Przepis art. 34 ust. 1 powołanej wyżej ustawy stanowi natomiast, że z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia, przy czym zgodnie z art. 36 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy, odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej. Suma gwarancyjna nie może być niższa niż równowartość w złotych w przypadku szkód na osobie - 5 210 000 euro w odniesieniu do jednego zdarzenia, którego skutki są objęte ubezpieczeniem bez względu na liczbę poszkodowanych. Z żadnego z tych przepisów nie wynika wyłączenie odpowiedzialności ubezpieczyciela, gdy orzeczono nawiązkę jako środek karny (czy też obowiązek naprawienia szkody). W art. 43 ww. ustawy wymieniono przypadki, w których ubezpieczyciel może domagać się od ubezpieczonego zwrotu spełnionego świadczenia. Nie ma wśród nich przypadku, w którym ubezpieczyciel spełnił świadczenie, pomimo orzeczonego wobec sprawcy wypadku komunikacyjnego środka karnego. Wszystko to wskazuje, że wykonanie przez sprawcę wypadku komunikacyjnego orzeczonego wobec niego środka karnego w postaci nawiązki nie pozbawia go możliwości wystąpienia przeciwko ubezpieczycielowi z roszczeniem regresowym na podstawie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, skoro naprawił szkodę, może domagać się zwrotu spełnionego świadczenia.

Ubezpieczyciel może natomiast uchylić się od obowiązku zwrotu takiego świadczenia (w całości bądź w części) wówczas, gdy obowiązek cywilnoprawny w ogóle nie istniał bądź istniał w węższym rozmiarze niż o nim orzeczono w ramach środka karnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 31/11, z glosą M. Krajewskiego, OSP 2012/4/43). W ocenie Sądu pozwany też okoliczności nie wykazał. Obowiązek wynikający z art. 6 k.c. w procesie jest realizowany poprzez zgłaszanie stosownych wniosków dowodowych celem udowodnienia okoliczności, na które powołuje się strona procesu. Stosownie do art. 232 k.p.c. strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Ewentualne ujemne skutki nieprzedstawienia dowodu obciążają stronę, która nie dopełniła ciążącego na niej obowiązku (por. wyrok SN z 15.07.1999 r. I CKN 415/99 LEX 83805). Należy tu zaznaczyć, iż pozwany nie wnosił o uzupełnienie postępowania dowodowego.

Istotnym przy tym pozostaje, że w przypadku skorzystania przez pokrzywdzonego z możliwości dalszego dochodzenia roszczeń na drodze cywilnej, czy to bezpośrednio od sprawcy szkody czy też od ubezpieczyciela (art. 19 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych, tj. Dz.U. z 2013r., poz. 392) – co miało nota bene miejsce w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym w K. o sygn. akt I C 1694/19 - ustalając kwotę odszkodowania czy też zadośćuczynienia, sąd uwzględnia wysokość wypłaconej pokrzywdzonemu nawiązki. Należy zaznaczyć, iż pozwany (...)S.A. w odpowiedzi na pozew złożonej w ww. sprawie o zadośćuczynienie z powództwa pokrzywdzonego W. P. wskazał, że jeżeli powód otrzymał nawiązkę zasądzoną na jego rzecz od sprawcy zdarzenia z dnia 30 grudnia 2017 r., to okoliczność ta powinna być uwzględniona przy ocenie wysokości roszczeń powoda tytułem zadośćuczynienia z art. 445 k.c. (k. 129), czyli pozwany sam przyznał kompensacyjny charakter nawiązki. Na uwagę zasługuje fakt, że na rozprawie w dniu 29.10.2019 r. pełnomocnik powoda – W. P. - potwierdził, iż nawiązka została zapłacona w kwocie zasądzonej wyrokiem karnym. Tym samym należy uznać, iż przy ustalaniu warunków ugody brane było to pod uwagę, co wynika również poniekąd z ugodzonej kwoty.

Wobec powyższego Sąd orzekł jak w pkt I wyroku.

Zgodnie z treścią art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. Powód zgłosił swe roszczenie w dniu 30.09.2019 r. (data doręczenia zgłoszenia pozwanemu). Tym samym powodowi należały się odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia 31.10.2019 r.

O kosztach postępowania Sąd orzekł zgodnie z treścią art. 99 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. (pkt II wyroku). Strona pozwana przegrała proces w całości, wobec czego jest zobowiązana do zwrotu powodowi poniesionych przez niego kosztów, na które składają się: opłata od pozwu w kwocie 500 zł, koszty zastępstwa procesowego wraz z opłatą od pełnomocnictwa – 1.817 zł, tj. łącznie 2.317 zł.

Sędzia Magdalena Kuś